

Az ökológiai szolgáltatások jogi vonatkozásai

Dr. Fülöp Sándor, projekt szakértő

Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Fenntartható Fejlődés Intézet,
Fulop.Sandor@vtki.uni-nke.hu

Kulcsszavak: ökológiai szolgáltatások, tervek, programok, ágazati politikák, nemzedékek közötti igazságosság

Az ökoszisztéma szolgáltatás a természetes és ember által módosított ökoszisztémák által a társadalom számára biztosított kézzel fogható és közvetett hasznokat jelenti. Az ökológiai szolgáltatások csoportosítása során négy különböző szolgáltatástípust különböztetünk meg, amelyek közül mindegyik létfontosságú az emberi egészség és jólét szempontjából: A szabályozó szolgáltatások irányítják a klímát, ideértve a megfelelő határok között mozgó hőmérsékletet és elegendő csapadékmennyiséget, az árvizek elleni védelmet, egyes hulladékok képződését, valamint keretek között tartják a betegségek terjedését. A termelő vagy ellátó szolgáltatások magukat a javakat szolgáltatják, mint például a tiszta vizet, az élelmiszert, takarmányt, fát, rostanyagokat. A támogató szolgáltatások magukban foglalják a növekedésnek és természetnek alapot biztosító talajképződést, fotoszintézist, valamint a tápanyagok körforgását, ezt egyes források a termelő-ellátó szolgáltatások körében tárgyalják. Végül pedig kulturális szolgáltatásnak tekinthető a természet által nyújtott szépség, a művészeti inspiráció és a felüdülés, ami mind hozzájárul a lelki jólétünkhöz.

Az ökológiai szolgáltatásokat számos jogterület és jogág szabályozza: a klímát az energiajog, a közlekedési jog, a levegőtisztaság védelmi jog és még számos más ágazat, a természetes vizeket a vízvédelmi és a vízgazdálkodási jog, más élelmiszer alapanyagokkal együtt az élelmiszerbiztonsági jog, a természetet és a biodiverzitást a természetvédelmi jog, az erdészeti jog és az agrárjog számos más ágazata, az árvízvédelmet a katasztrófavédelmi jog, a járványokat a közegészségügyi jog, a talajt a talajvédelmi és a földjog – és még hosszasan sorolhatnánk. Az ökológiai szolgáltatások jogi szabályozása ráadásul nem csak horizontálisan osztott, hanem vertikálisan is. Az egyes ágazatokon belül a szabályozást különböző nemzetközi és nemzeti szintű ágazati politikák, tervek, programok, azt követően átfogó, konceptuális jogszabályok, majd alacsonyabb szintű jogszabályok, amelyek a technikai részleteket, az intézményi háttérrel és az eljárásrendet szabályozzák. Mindezek a horizontális és vertikális szabályok azonban, szemben a szabályozás tárgyával, az ökológiai szolgáltatásokkal, egyáltalán nem képeznek rendszert, ellenkezőleg, a legtöbb esetben tartalmilag szétartóak, fogalmi rendszerükben összeegyeztethetetlenek, így együttes hatékonyságuk iránt kétségeink merülhetnek fel.